

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2009
FORFATTER:	Else Bygvraa
TITEL:	Min moster Kaino – et finnebarn.
KORT RESUME:	Et plejebarn, der kom til Kolding området i 1943 og hendes liv i Danmark.

MIN MOSTER KAINO – ET FINNEBARN

AF ELSE BYGVRAA

I 1949 adopterede min bedstefar, Andreas Hjort, uddeler i Egholt, Kaino, der kom til Danmark som finnebarn i 1943, knap tre år gammel. Min mor fik dermed en søster, der var 14 år yngre end hende selv. Min moster Kaino har betydet meget i mit liv, og det har givet mig lyst til at fortælle om hendes historie.

DEN FINSKE VINTERKRIG 1939-40

Anden Verdenskrig brød ud i september 1939. Sovjetunionen gjorde krav på at få ændret grænsen mellem Finland og Sovjetunionen. De krævede at få tilkendt Hangö og dele af Det Karelske Næs. Den russiske leder, Josef Stalin, ville med angrebet på Finland blandt andet hindre, at fjendtlige tropper kunne komme til Sovjetunionen via Finland. Lenin-grad (i dag Sankt Petersborg) lå blot 50 km fra den finsk-russiske grænse.

De russiske krav var for store for Finland, og derfor gik Sovjetunionen til angreb på Finland i Vinterkrigen fra 30. november 1939 til 13. marts 1940. Da Sovjetunionen indledte sit angreb på Finland var de 450.000. Desuden deltog hundredvis af bombefly i angrebene på de finske stillinger.

Den finske hærleder, general Carl Gustav Mannerheim, havde mobiliseret 116.000 mand, men de var dårligt udrustede og måtte i flere

tilfælde stille med deres egne våben. Finnerne kæmpede en heroisk kamp mod overmagten. De udnyttede vinteren og landskabet. Temperaturen faldt helt ned til minus 40 grader C.

Under nogle af de tilfrosne søer hængte finnerne miner på lange snore, disse miner var kun fyldt halvt med sprængstof, så de kunne holde sig flydende. Når de russiske soldater kom for at krydse søen, udløstes minerne. Finnerne slog huller i isen så de russiske soldater måtte gå udenom søen og fremrykningen forsinkedes. Hvis finnerne var nødt til at flygte fra en landsby, stak de ild til bygningerne, for at de ikke skulle falde i russernes hænder. Finnerne lagde fælder i disse nedbrændte byer, f.eks. døde kyllinger og efterladte slæder, hvorunder de havde anbragt en mine. Hvis man rørte det, der lå ovenpå, sprang minen.

Molotovcocktailen blev konstrueret af finnerne i begyndelsen af Vinterkrigen og opkaldt efter Vjatsjeslav Mikajlovitsj Molotov, født 1890, der var sovjetrussisk minister. Partisankrigens hovedtræk var at udnytte terrænet, at uskadeliggøre fjenden med færrest mulige omkostninger og ved hjælp af forhåndenværende materiale – det var en folkets krig mod overmagten.

Karelen, som fra 1812 til 1940/44 tilhørte Finland, men nu tilhører Sovjetunionen, var under anden verdenskrig skueplads for vold-

somme stridigheder. Moskvafreden blev indgået under Vinterkrigen 1940 og da tilfaldt størstedelen af Vestkarelen Sovjetunionen. Ca 400.000 finner blev forflyttet til andre steder i Finland.

Under Fortsættelseskrigen besatte finnerne størstedelen af Østkarelen og holdt området i tre år. Efter at Finland indgik ny våbenstilstand med Sovjetunionen blev de nye grænser fastlagt ved forhandlinger i Paris i 1947. Disse grænser gælder i dag.

Vinterkrigen og resultatet af den sovjetiske ekspansion forårsagede stor bitterhed i Finland, som mistede sin største by, Viborg, sine industrier ved floden Vuoksen, som forbinder det centrale Finland med Finskebugten, adgang til fiskevand i Ladogasøen og gjorde en 1/8 del af landets indbyggere til flygtninge uden mulighed for at vende tilbage. Efter Sovjetunionens opløsning i 1991 blev Karelske SSR til Republikken Karelen.

Vinterkrigen sluttede den 13. marts 1940. Da var 250.000 russere omkommet eller såret under Vinterkrigen. Finnernes tab var på 70.000 faldne eller sårede. Derudover flygtede omkring 500.000 mennesker fra de besatte områder. De tabte finske områder svarede stort set til Danmarks areal: Karelen, Hangö, Rybatjij-halvøen og et område nord for Ladogasøen. Karelen blev efter krigen republik på lige fod med de andre republikker i Sovjetunionen. Efter Vinterkrigens afslutning deltog Finland i krigen på tysk side, og i 1941 havde man vundet de tabte områder tilbage. Men i 1944 måtte Finland anerkende grænserne fra 1940.

Boris Jeltsin skulle i slutningen af 1991 have tilbudt Finland at købe Karelen tilbage, men præsident Mauno Koivisto takkede nej

fordi prisen var for høj, prisen var 64 milliarder finske mark (13,1 milliarder euro).

Hvordan er finnerne så? De lever i et barsk, ensomt og nogle gange brutalt land med vintermørke fra december til marts. De behersker dog den barske natur: finske børn, der dårligt kan gå, vader gladelig rundt på stumpe ski i babystørrelse.

Selv storbyfinner forlader ved enhver given lejlighed og på alle årstider bylivet for at tage i telt, vandre eller deltage i den krævende sport: orienteringsløb ude i skovene og på de nøgne skråninger. Finnerne kan lytte til de store skoves stilhed. For dem er det aldrig helt stille, og de kan få betydelig information om deres omgivelser fra lyde, som udenforstående ikke engang opfatter. Finner kan kort sagt tilpasse sig deres omgivelser, fordi de føler sig som en del af dem.

Danske frivillige soldater i Det danske Finlandskorps blev sendt til Sydfinland fra Uleåborg til Lovisa, men nåede ikke at være med i Vinterkrigen. Den 21. marts 1940 kørte de 600 km med tog gennem Finland, og de fik et stærkt indtryk af karelernes tragedie.

”Vi krydsede på stationerne lange tog, der skulle den modsatte vej. Her oplevede vi krigens civilofre på nært hold. Kvinder og børn, drenge og gamle mænd (de unge var i armeen) var pakket tæt i vognene. De var på rejse bort fra de afståede områder i Karelen, fra deres hjem, hvor de havde levet i generationer, og nu på vej til ukendte bosteder. De fleste var i lukkede godsvogne, hvor de vogtede deres kære husdyr: heste, små og hårdføre, kreaturer, geder og får, ja selv høns og gæs var med på disse dages lange rejser i 15-20 graders frost”, som Jan Ahtola Nielsen fortæller. Det var finske familier på flugt. Det danske Fin-

lands Korps bestod af 1200 mand, de blev oplært i Uleåborg, da de ikke kendte til ski og vinterforhold, men inden de blev sat ind mod en forventet russisk landgang på halvøen Hangö, blev freden sluttet.

FINNEBØRN I KOLDING 1943

Finlandshjælpen i Danmark blev stiftet i 1940 med det formål at koordinere hjælpen til Finland. Her var hjælp til finske børn en stor del af Finlandshjælpens opgave. Der blev sendt 3.777 børn til Danmark. Børnene skulle kun på sommerferie i Danmark, men 451 børn blev i Danmark og af dem blev 216 adopteret af danske familier.

Finlandshjælpen i Kolding havde også andre hjælpeforanstaltninger bl.a. blev der strikket tøj, som blev sendt til Finland.

Kaino Kyllikki Vesterinen var knap tre år, da hun ankom til Kolding Banegård, Bededag den 21. maj 1943. Hun ankom sammen med 62 andre børn fra Finland. Hun blev modtaget af den lokale Finlandskomite, der bestod af den finske konsul Thorvald Andreasen, der var indkvarteringschef, fru driftsbestyrer Eriksen, fru konditor Klaaborg, fru kaptajn Heiberg-Jürgensen og byrådssekretær Niels Jacobsen. Børnene skulle være i pleje i et halvt års tid.

Den finske konsul Thorvald Andreasen havde forinden besøgt de familier, der havde ønsket at få et finnebarn i pleje, og hans datter Ebba var med rundt. Th. Andreasen så nøje på, om familierne var gode plejefamilier, om børneværelset var i orden, eller om børnene blot skulle hjælpe til. Hvis han mente, at det sidste var tilfældet, blev familien ikke udvalgt til at få et barn.

Billedet af Kaino den 21. maj 1943 i gården ved Egholt Brugs. Hun har fået en tre-hjulet cykel og ser lykkelig ud. Hun er endnu i det tøj, hun havde på under rejsen.

Børnene blev samlet på Hotel Ansgar, hvor de fik mælk og boller og fandt deres plejefamilier.

Den første sending af børn var på 63, 34 drenge og 29 piger. Der var nogle problemer med fordelingen af børn, fordi der var flere hjem, der hellere ville have piger end drenge, og man havde forventet, at der kom 30 drenge og 30 piger. Kaino var med i denne første

På billedet ses fru konsul Andreasen (som var kendt for sine hatte). Hun modtog sammen med øvrige medlemmer af den lokale Finlandskomite de mange børn, der kom til Kolding den 21. maj 1943 og den 28. maj 1943.

sending, hvor der var otte danske lotter og en finsk lotte, frk. Inge Sippus, som skulle tilse børnene på egnen. På Hotel Ansgar stillede værten salen til rådighed, Andelsmejeriet gav mælk og konditor Klaaborg gav boller til børnene, der nok trængte til at spise og drikke efter rejsen.

Det første indtryk af disse børn var skuffende, børnene havde så meget tøj på som de kunne bære, uden at deres bevægelser blev hæmmet alt for meget, og – det må understre-

ges – på deres tøj kunne man spore de vanskelige tider i Finland. De allerfleste havde ikke meget mere end det, de kom i, kun en lille kuffert. Den 28. maj kom der yderligere 26 børn til Kolding, man havde forventet 31, men fem var syge og blev i København til de var raske. De 26 børn så bedre ud end det første hold, og de blev ligeledes bragt til Hotel Ansgar og fik mælk og smørroller.

I Kolding og omegn kom der børn bl.a. til følgende familier:

Uddeler Andreas og Ida Hjort, Egholt, som fik Kaino Kyllikki Vesterinen.

Købmand Peter og Grethe Schmidt, Tøndervej, Kolding, som fik Karin Saarinen.

Käthe og Hans Bygvraa, Vejlevej, Kolding, som fik Tauno Olavi Saikkonen.

Desuden havde følgende familier finnebørn:

Konsul Th. Andreasen, Strandvejen, Kolding. Papirgrosserer Oskar Lumby, Kolding. Konditor Klaaborg, Kolding. Arkitekt Rasmussen, Hvidsminde, Kolding. Manufakturhandler Karin Juhl, Jernbanegade, Lunderskov, som fik Tapio, som i dag bor i Spøttrup. Trafikkontrollør A. M. Hansen, Ivar Dahlsvej, Lunderskov. Aunbjerg Nielsen, Lunderskov. Erlandsen, Lunderskov. Familien på Drabæks Mølle, Lunderskov.

Nogle af familierne havde ikke selv børn. Andreas Hjort havde mistet sin søn, Harald, den 18. oktober 1938, han døde af børnelammelse, lige blevet 10 år gammel. Der var omkring Anden Verdenskrig flere epidemier i Danmark, bl. a. i 1944 og navnlig 1952. Käthe og Hans Bygvraa havde to adoptiv sønner, der begge forsvandt under 2. Verdenskrig. Peter og Grethe Schmidt havde heller ikke selv børn.

Den finske lotte, frk. Inge Sippus, der allerede havde opholdt sig i 18 måneder i Danmark, fik til opgave udover at føre tilsyn med børnene, at sørge for, at børnene ikke glemte det finske sprog, og desuden skulle hele korrespondancen mellem de finske forældre og plejeforældrene gå gennem hende og hun skulle oversætte brevene... ”og det skal Frk. Sippus, der i parentes bemærket var ualmindelig nydelig og taler et næste fejlfrit dansk, også nok kunne”, som Kolding Folkeblad skrev.

Inge Sippus var aktiv indtil den 21. august

1942, hvor politiet advarede hende om, at tyskerne ville tage både hende og finnebørnene som gidsler. Den 28. august 1943 gik hun under jorden og så derfor ikke finnebørnene mere. Inge Sippus blev gift med en bankdirektør fra Vejle og fik derefter navnet Inge Holm. De bosatte sig i Vejle.

KAINOS FØRSTE ÅR

Kaino blev født den 16. juni 1940 i Kuru i Karelen. Hun var datter af arbejdsmand Aleksander Anttis Søn Vesterinen, født den 4. maj 1891, død den 18. oktober 1942, og hans hustru Edith-Marie Mattis Datter Janhunnen. Kaino fik lov til at blive i Danmark, fordi hendes finske mor blev alene i 1942 og ikke syntes, at hun kunne forsørge to børn. Til brug for ansøgning om adoption af Kaino blev der af Finlandshjælpen skaffet en præsteattest, som skulle erstatte en dåbsattest, heraf fremgår navnene på hendes finske far og mor.

På præsteattesten står, at Kaino blev født i Kuru. Det har ikke været muligt at finde byer i Karelen ved navn Kuru. De russiske kort over Karelen har ikke længere de finske navne, så det har ikke været muligt at finde den by, Kaino blev født i. Men hun blev sendt til Danmark fra det finske Viborg, hvor hendes familie flyttede til under Vinterkrigen.

Kaino sagde ikke noget i 1½ år, efter hun var kommet til Danmark, derefter talte hun fejlfrit dansk.

Kaino var blevet undersøgt af en læge fra Mannerheim-Förbundets Utskott för Vinterbarn til Danmark før afrejsen fra Viborg i Finland, og lægen konstaterede, at hun var sund og rask, men at hun var underernæret.

Ved ankomsten til København den 20. maj

1943 blev Kaino og de andre finske børn vaccineret mod difteritis. Et par af børnene led endnu af eftervirkningen deraf ved ankomsten til Kolding, men ellers var sundhedstilstanden helt som den skulle være.

Kainos far døde i 1942 kun 51 år gammel. Han var for gammel til at deltage ved fronten i Fortsættelseskrigen, men måtte arbejde hårdt på fæstningsbygningerne. Han blev forkølet, fik lungebetændelse og døde. Finnerne var meget meget fattige, og Kainos far fik kun penge til tobak eller cigaretter og et måltid mad om dagen, han fik ikke penge til at sende hjem til familien.

I foråret 1942 var Kainos mor, Edith Vesterrinen, alene med Kaino og Kainos halvsøster, faderens datter Anja Kuisma på 13 år. Kainos mor var gravid med lillebror Lauri, og hun var nødt til at tage imod Mannerheim-Förbundets tilbud om at sende sit mindste barn, Kaino, til Danmark; hun ønskede at hendes barn levede videre og ikke døde af sult eller i krigen.

Sulten var slem i Finland; alle folk fra Karelen flygtede ind i landet, der var 450.000, der skulle fødes, og desuden var der 70.000 russiske fanger fra Vinterkrigen, alle disse skulle have mad, men mange døde af sult. Ingen havde mad til sig selv.

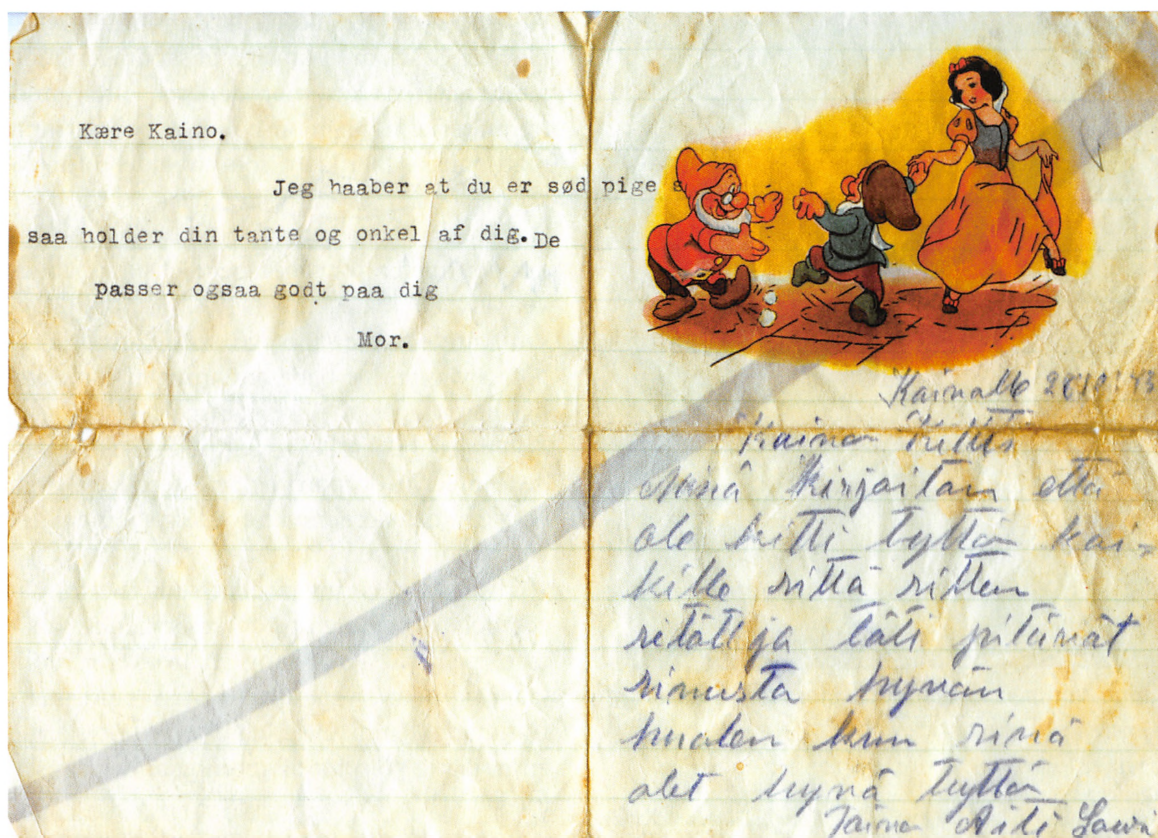
Kaino kom til et hjem på landet, den lille by Egholt, hvor hendes danske plejefar var uddeler i Brugsen, som lå lige på et trafikeret hjørne. Han var 46 år og hans kone Ida var 45 år. De havde en datter, Anna Lise på 17 år. Deres eneste søn, Harald var død i 1938. Anna Lise var i huset på forskellige gårde i omegnen, men der var masser af liv i hjemmet, hvor kunder og leverandører kom hele dagen igennem.

Tøjet, Kaino havde på ved ankomsten, var meget slidt, strømperne hullede og stoppede, brugt af mange børn. Hun havde en lillebitte kuffert med, lidt tøj, undertrøjer, små kjoler og en lille dukke. Kainos mor sendte mange små breve til sin lille datter. Alle var skrevet på finsk, men sendt til Inge Sippus, den finske lotte, der var med til at passe børnene under transporten til Danmark. Inge Sippus oversatte brevene og sendte dem videre til den danske familie. Nogle af brevene havde hun svært ved at læse, men hun gjorde hvad hun kunne for at oversætte.

Kaino kunne ikke tale finsk, da hun kom til Danmark. De familier, der modtog finnebørn, fik en parlør fra Finlandshjælpen. Kainos er meget slidt, så den er åbenbart blevet brugt. Måske da Kainos finske mor var på besøg lige efter krigen og da Kainos finske bror var på besøg omkring 1968. Ingen af hendes familie kunne tale dansk, så parløren var sikkert uundværlig.

Der blev sendt mange breve fra Finland til Danmark og sikkert også den anden vej. De første breve er alle gemt. Alle de breve, der er gemt, er skrevet i 1943 og 1944, der er ikke gemt breve fra årene derefter. Mange af brevene blev skrevet med blyant og fra Lauri og Annikki. De mange små informationer fortæller Kainos finske families historie.

I et af brevene skrev Edith, Kainos finske mor, at hun boede hos sin søsters familie, og de boede i et lille værelse, fem mennesker. Hun skrev, at hun ikke kunne tage Kaino hjem nu, og at hun gerne måtte bo hos familien i Danmark, så længe de ville beholde hende. Edith var heller ikke rask nok til at passe hende, og hun havde jo også lille Lauri hjemme. Edith skrev også, at sko, der

Dette fine lille brev blev sendt den 20. oktober 1943, det er skrevet med en blå blyant, og Inge Sippus har med maskinskrift skrevet oversættelsen direkte på brevet.

var sendt til Lauri, var for små. Kainos tante Alma og onkel David sendte også en hilsen.

Et brev blev skrevet af Kainos halvsøster Annikki. Hun skrev sammen med Lauri, der havde været en uartig dreng og slået en theunderkop i stykker. Kaino fik også breve fra sine halvsøstre, Anja Kuisma og Annikki, som takkede for julepakke i marts 1944. Annikki fortalte, at hun havde hoste og af julemanden har fået et album og at de leger og synger.

Lauri sagde tak for glansbilleder. Kaino havde også en ældre søster, Sirkka, så hun havde i alt fire søskende.

Den 12. juni 1944 skrev Mama, Kainos mor, til Andreas Hjort og takkede for pakken, dragten og fodtøjet passer godt, vi kan ikke få andet her end papir og træfodtøj. Russerne var begyndt at angribe igen. Lauri ventede på, at Kaino skulle komme hjem igen. Edith takkede for julepakker og hun fortalte meget om Lauri, hvornår han lærte at gå, hvad han

Kaino sammen med sine plejeforældre efter ankomsten til Egholt.

lavede, da han lærte at tale. Familien havde juletræ men uden lys, da man ikke kunne få lys og derfor takkede hun for de ti lys, der blev sendt fra Danmark.

DANMARK UNDER 2. VERDENSKRIG

I Danmark var der i 1943 uro rundt omkring i landet. Der var aktiv modstandsbevægelse med kamplyst, og den brede befolkning så i stigende grad med velvilje på sabotage og anden illegal virksomhed. Ledende modstandsmænd ville ophæve samarbejdet mellem den danske regering og tyskerne og fastslå over for den kæmpende frie verden, at det danske folk rettelig hørte hjemme i kredsen af Tysk-

lands fjender. Resultatet af denne udvikling blev en voldsom opblussen af sabotagen mod værnemagtens kaserner, depoter, biler, militærmateriel og lagre af halm og benzin samt mod danske fabrikker, som arbejdede for tyskerne.

Den danske regering søgte at lægge hindringer i vejen for sabotage. Det blev påbudt ved lov af 4. december 1942, at fabrikker, som kunne frygte sabotage, skulle ansætte sabotagevagter. De banestrækninger, som særligt benyttedes af tyske transportere, bevogtedes af jernbanefolk og politi. Politiet arbejdede med at opspore og arrestere sabotører. Nogle af de pågrebne krævede tyskerne udleveret til dom ved krigsret.

Hverken regeringen eller tyskerne formåede dog at stemme op for den stigende sabotage, tyskernes modgang på fronterne voksede, og man frygtede en britisk landgang i Danmark. I juni 1942 udarbejdede tyskerne en nøjagtig plan for afvæbning af det danske forsvar.

Uroen bredte sig i august 1943, der var modstandsaktiviteter i større byer og folkestrejke den 12. august. Regeringen med tilslutning fra kongen og 5 samarbejdende partier opfordrede befolkningen til at bevare ro, besindighed og sammenhold.

Men den voksende uro og sabotage gjorde et stærkt indtryk på tyskerne, og den 28. august krævede tyskerne af den danske regering, at der skulle erklæres undtagelsestilstand i hele landet. Dette betød forbud mod at mere end fem personer samledes offentligt, forbud mod udendørs færdsel mellem kl. 20.30 og 5.30 samt mod enhver strejke. Desuden indførtes presse-censur under tysk medvirken samt dødsstraf for sabotage og medvirken der-

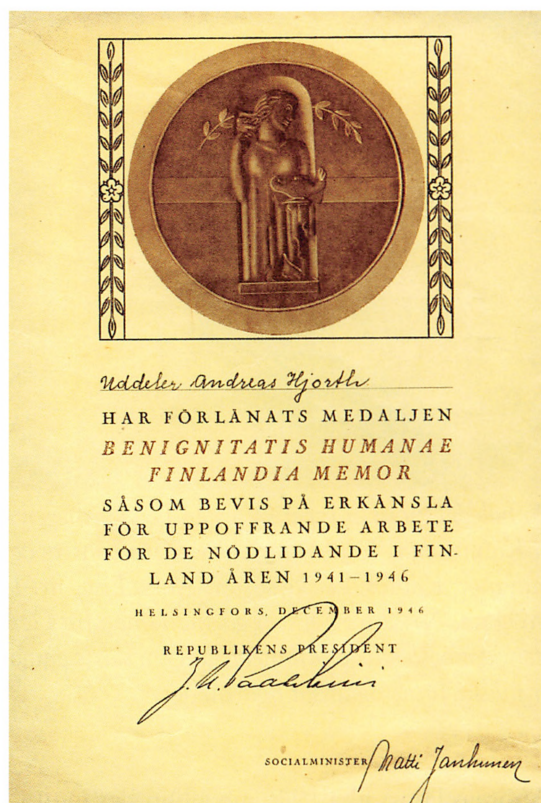
til. Regeringen kunne ikke medvirke til disse foranstaltningers gennemførelse, og tyskerne gav derfor ordre til iværksættelse af undtagelsestilstanden og overfald på det danske forsvaret.

Det var situationen, da de små børn fra Finland kom til Danmark i 1943. Inge Sippus fortalte, at hun gik under jorden allerede den 21. august. Politiet havde advaret hende om, at hun og de finske børn ville blive taget som gidsler. Hun destruerede alle sine papirer om hvor de finske børn var og besøgte ikke mere deres plejehjem og deltog ikke mere i arbejdet med Finlandshjælpen.

KAINOS ÅR EFTER KRIGEN

Kaino blev i Danmark ud over det halve år, der var planlagt for alle finnebørnene. I et af brevene skrev hendes finske mor, at hun ikke kunne tage Kaino hjem på grund af dårlige boligforhold.

Krigen sluttede i Danmark den 5. maj 1945, men i august samme år døde Kainos danske plejemor, Ida. Hun fik gigtfeber og døde meget pludseligt. Anna Lise måtte frigøres fra sit arbejde som stuepige på en gård i Gesten og komme hjem for at passe hus og hjem for sin far og Kaino, der kun var 5 år. Senere kom en husbestyrerinde, Martha, der var husbestyrerinde i fire-fem år. Martha var en skrap sag, fortæller den finske veninde Karin, som boede i Kolding: ”– aldrig har jeg haft så rene ører som når jeg havde været på ferie i Egholt”. Efter Martha kom Ingeborg Grau som husbestyrerinde og hun tjente huset stille og roligt indtil Andreas Hjort kom på plejehjem ca. 85 år gammel. Han døde i 1984.

Skrivelsen, der fulgte med medaljen til uddeler Andreas Hjorth for opofrende arbejde for de nødlidende i Finland. 1946.

Andreas Hjort arbejdede for at adoptere Kaino. Der blev udfyldt skemaer til ansøgninger og Landsretssagfører J. Bang i København, Finlandshjælpen og Mannerheims Barnskyddsforbund i Helsingfors var inddraget i arbejdet. Kaino blev adopteret i 1949 og fik bevilling til at føre familienavnet Hjort i 1952. Begge rettigheder blev bevilliget af kong Frederik den Niende. I 1951 fik Kaino dansk indfødsret (statsborgerskab), bevilliget af Det kongelige danske indenrigsministerium.

På billedet, som er taget i Gesten ved gartneren, er Kainos mor, Edith-Marie, nr. 2 fra venstre og min mor, Kainos danske søster, Anna Lise, nr. 1 fra højre. Nr. 2 fra højre er gartnerkonen fra Gesten, der også havde et finnebarn. Den sidste dame er måske finne og ansat i gartneriet.

Andreas Hjort fik i 1946 medaljen Benignitatis Humanae Finlandia Memor for opofrende arbejde for de nødlidende i Finland. Medaljen blev tildelt af Den finske Republiks præsident.

Karin fortalte, at hun tilbragte mange vidunderlige ferier i Brugsen i Egholt, og hun og Kaino havde mange dejlige timer sammen i haven, i skoven og i forretningen og fis og ballade med kommisserne på lageret. Pigerne besøgte også Kainos mormor Inge og moster Dinne i Gejsing og de var ovre på gården, hvor de var med i marken. Karin kan svagt huske, at Kainos mor og bror var på besøg efter krigen, da var lille Lauri ca. fire år.

I 1948, den 20. november, blev Kainos danske søster, Anna Lise, gift med sin Svend.

Kaino og Karin var brudepiger. Karin fortalte, at hun husker fra brylluppet, at de ventede længe i våbenhuset i Lejrskov Kirke, præsten havde vist glemte, at der var en vielse. Hun huskede også mange mennesker bænket i Brugsen til middag. Maren Sypige fra Skovvejen i Egholt syede brudekjolen og Kainos kjole, mens Karins kjole blev syet et andet sted. Brudepigernes opgave var at bære brudens lange slør i kirken. I Hjort-familien var der store traditioner for brudepiger. Der kunne være op til seks brudepiger til et bryllup for de mange brødre i familien.

Anna Lise og Svends bryllupsbillede med Kaino og Karin som brudepiger.

FORENINGEN AF FINNEBØRN I DANMARK

I 1992 annoncerede Kai Schmidt, som også er finnebarn, i forskellige aviser for at finde finnebørn, der var interesserede i at være med til at starte en forening. Kaino var en af de første – de oprindelige 13 – som meldte sig til Soumalaislapset Tanskasse-Yhdistus.

Kaino skrev flere breve til Kai Schmidt om de møder, de skulle holde, om indholdet i møderne, som hun syntes skulle være at lære hinanden at kende og om andre finnebørn, som kunne tænkes at ville være med i foreningen. Kaino skrev i 1992 til Kai Schmidt, at hun kendte to piger som helt ung, Shejyea Ehlers fra Ferup ved Lejrskov og Maja Palajnoslie fra Staushede ved Gesten. Kaino deltog i Vestmødet i Hoptrup i oktober 2004.

Kai Schmidt oprettede et medlemskartotek med de finnebørn, der meldte sig ind i foreningen, og fik informationer om, hvornår de kom til Danmark, hvorfra de kom, familieforhold i Finland og i Danmark, hvor de fik lov til at blive i Danmark. Ægtefæller var altid med til møder i Foreningen af Finnebørn, så Harald fulgte Kaino til møder i foreningen.

KAINO OG HENDES FAMILIE

Kaino blev gift med Harald Dam Nielsen og deres første barn, Henrik blev født i 1964. Senere blev Torben født. De boede på et tidspunkt på Herredsvej i Lejrskov. Kainos eneste bror, Lauri, besøgte Kaino og Harald i Lejrskov i 1967. Lauri havde sin daværende kone og to børn med. De var i Danmark i 14 dage og besøgte andre i familien. Lauris to drenge var på samme alder som Kainos drenge. I

Kaino og Haralds bryllupsbillede.

1992 blev Kaino opereret for brystkræft og havde i alle årene derefter problemer med skulderen. I 1998 døde Harald pludseligt.

I juli 2000 rejste Kaino til Finland med sin søn Henrik, hans kone og børn. Hun var ikke i Karelen, der nu er russisk. Familien rejste til Helsinki og besøgte Lauri. Lauri boede sammen med sin kone og sit barnebarn på otte år. De boede i en lille 1-værelses lejlighed, hvor de havde en seng i stuen. Men der var også plads til Lauris familie fra Danmark på fem personer.

Men Kaino kunne ikke finsk, og Lauri kunne ikke dansk. Kaino havde parløren med, men det var ikke altid nok, og så tog Kainos temperament over. Hun ringede til oversæt-

teren Olavi Oksa og sagde, at nu skulle han komme og oversætte.

Den dansk-finske parlør, der allerede blev trykt under 2. verdenskrig til brug for danske plejeforældre til finske børn, blev flittigt benyttet af både Lauri og Kaino og hendes familie.

Kaino og hendes familie besøgte også Olavi, som jo var den eneste, der kunne både finsk og dansk.

Kaino døde i foråret 2005, 65 år gammel, efter lang tids kræftsygdom og efter år som enke efter sin mand Harald Dam Nielsen. Hun blev begravet fra Læborg Kirke. Til stede ved begravelsen var hendes børn, svigerbørn og børnebørn, nogle venner og bekendte, familie og personale fra Kærhøjparken i Vejen, hvor hun boede i beskyttet bolig. Grethe Smidt fra Kolding og hendes finske datter, Karin, som var ankommet en uge senere i 1943 til Kolding fra Åbo i Finland, var også tilstede ved begravelsen. To finnebørn, Kai Schmidt fra Haderslev og Jarmo Lehtonen fra Bevtoft stod vagt ved kisten i kirken med det finske flag og gik foran kisten til graven, hvor de også stod vagt. Kaino blev fulgt til graven af sine finske venner.

KILDELISTE:

Lysholm, Niels og Møller, Karsten: Konflikter og politik i Verden – før. Samfundstemaer, Alinea 2005.
Sørensen, Søren: Vinterkrigen i Finland 1939-1940. C. A. Reitzels Forlag, København 1990.
Nielsen, Jan Ahtola: I orkanens øje. Det danske Finlandskorps 1939-1940. Gyldendal 2006.
Danstrup, John og Kock, Hal: Danmarks Historie, Bind 14, Besættelse og Atomtid 1939-1965. Politikens Forlag 1966.
Kolding Folkeblad 18. maj 1943.

Kolding Folkeblad 22. maj 1943.

Kolding Folkeblad 31. maj 1943.

INTERVIEWS

Ebba Løgstrup Jensen, Sdr. Bjert.

Tove Lise Hahn-Thomsen, Kolding.

Inge Juhl, Kolding.

Tapio Juhl, Spøttrup.

Olavi Oksa, Finland.

Inge Sippus, Vejle.

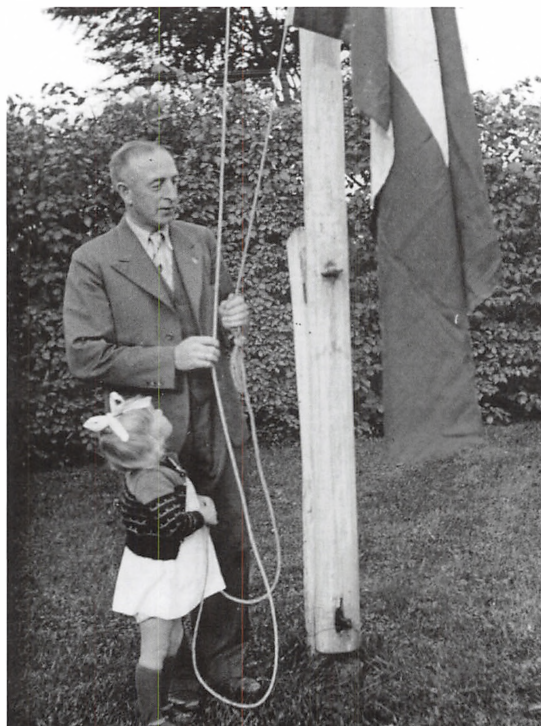
Karin Maagaard, Aller.

Lauri Vesterinen. Kommentarer til billeder gennem

Olavi Oksa som tolk.

Jørgen Schmidt, Gesten.

Kai Schmidt, Viceskoleinspektør i Haderslev. Stifter af Foreningen af Finnebørn.

Kaino hjælper Andreas Hjorth med at hejse flaget, ca. 1944.